

Ärende: VN/2821/2024

Begäran om utlåtande: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

a) Vilka konsekvenser tror ni att förslagen får?

-

b) Förtydligar förslagen gränsdragningen mellan åtgärderna för fostran, övervakning och omsorg av barnet och de begränsningar som ingriper i barnets grundläggande fri- och rättigheter på platsen för vård utom hemmet? Om svaret är nej, hur borde bestämmelserna ändras?

-

2. I utkastet till regeringsproposition föreslås att till 69 § i hälso- och sjukvårdslagen och 16 b § i barnskyddslagen fogas en informativ hänvisning till gällande bestämmelser för att inrätta så kallade hybridenheter. Vilka konsekvenser ser ni med tanke på det mål som ligger till grund för förslaget?

-

a) Är de föreslagna bestämmelserna tydliga och genomförbara i praktiken?

-

b) Anser ni att de krav som ställs på personalen är tillräckliga?

-

c) Enligt förslaget ska klientplanen ses över med minst fyra månaders mellanrum. Dessutom ska experter sammanställa en bedömning till stöd för klientplanen. Vad anser ni om bestämmelserna med tanke på bedömningen av behovet av att begränsa barnet samt granskningen av dess innehåll och omfattning?

-

d) Vad anser ni om förhållandet mellan den föreslagna servicen och perioden med särskild omsorg?

-

4. Det föreslås att de nuvarande bestämmelserna om särskild omsorg ändras och förtydligas. Är förslagen ändamålsenliga och genomförbara i praktiken?

-

Fritt formulerade kommentarer om punkt 4.

-

62 och 63§ Begränsning av kontakterna och beslut om begränsning av kontakterna

-

64 och 70 a § Teknisk övervakning vid barnskyddsanstalter

-

65 § Fråntagande av ämnen och föremål vid barnskyddsanstalter

-

66 § Kroppsvisitation

-

66 a § Kroppsbesiktning

-

67 § Granskning av egendom, försändelser och utrymmen samt kvarhållande av försändelser

-

68 § Fasthållande vid barnskyddsanstalter

-

68 a § Fasthållande för att förhindra att ett barn avlägsnar sig från anstalten utan tillstånd

-

69 a § Eftersökning och återförande av barn som utan tillstånd är frånvarande från anstalten

-

69 b § Gripande av barn

-

69 c § Transport av ett barn som gripits

-

69 d § Eftersökning och återförande av barn som utan tillstånd är frånvarande från ett familjehem

-

69 e § Handräckning av polisen för gripande och transport av barn som utan tillstånd är frånvarande från anstalter och familjehem

-

71 § Särskilda begränsningar under rehabilitering på sluten institution

-

72 § Särskilda begränsningar under en period av särskild omsorg

-

6. I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om Statens barnskyddsanstalt och om skolan i anslutning till den och att ämbetsverkets nuvarande struktur preciseras. Överensstämmer förslagen med detta mål?

-

Fritt formulerade kommentarer om punkt 6.

-

7. Propositionen syftar till att stärka rätten till särskilt skydd för barn som placerats utom hemmet. Överensstämmer förslagen med detta mål?

-

Fritt formulerade kommentarer om punkt 7.

-

8. Fritt formulerade kommentarer om propositionen.

Svenska Finlands folkting (Folktinget) tackar för begäran att lämna utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen och till lagar som har samband med den. I enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003) tar Folktinget ställning endast till aspekter som berör den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter.

Folktinget önskar inledningsvis framhålla att det är beklagligt att utkastet till propositionen inte översattes i sin helhet inför remissrundan, eftersom det påverkar den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att på ett jämlikt sätt ta ställning till de föreslagna ändringarna. Enligt 31 § i språklagen (423/2003) ska lagförslag och betänkanden publiceras i sin helhet på svenska, om de har stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen.

Propositionen omfattar 206 sidor på finska, vilket utgör ett relativt omfattande reformpaket, medan endast lagförslagstexterna var översatta till svenska och publicerade på utlåtande.fi. Den svenskspråkiga specialmotiveringen skickades endast på begäran efter kontakt med ansvariga tjänstemän och fanns alltså inte öppet tillgänglig via utlåtande.fi. Möjlighet till förlängd inlämning av

utlåtanden på svenska gavs dessvärre inte, trots att specialmotiveringen fanns att tillgå först 30.5.2025, cirka två veckor före sista inlämningsdag.

Folktinget anser att det är en oroväckande utveckling att social- och hälsovårdsministeriet i allt högre grad tycks frångå att översätta propositioner inför remissrundor. Särskilt då denna proposition är ett relativt omfattande reformprojekt med mycket ny lagstiftning, och som dessutom innebär betydande ingrepp i barnets grundläggande fri- och rättigheter, borde propositionen ha översatts i sin helhet till svenska.

Utkastet till propositionen innehåller en kort språklig konsekvensbedömning, där det konstateras att förslaget inte väntas ha någon betydande inverkan på de språkliga rättigheterna i fråga om nationalspråken, eftersom det inte förändrar användarnas rätt att få service på sitt eget modersmål. En bedömning av huruvida de språkliga rättigheterna tillgodoses ska dock även inbegripa om rättigheterna tillgodoses i praktiken.

Trots att de språkliga rättigheterna inte ändras formellt i propositionen, ska justitieministeriets anvisning för bedömning av språkliga konsekvenser (justitieministeriets publikation 46/2016) iakttagas i lagberedningen. I en språklig konsekvensbedömning är det nödvändigt att säkerställa att den finsk- och svenskspråkiga befolkningen också har faktisk tillgång till de tjänstehelheter som föreslås, på eget språk och enligt lika grunder. På grund av att en sådan bedömning saknas, uppstår följaktligen en osäkerhet huruvida den finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningens behov tillgodoses enligt lika grunder.

För att de språkliga rättigheterna ska förverkligas i praktiken när det kommer till nyinrättade tjänster och former för förverkligande av vården, har det en särskilt stor betydelse att uttryckliga hänvisningar till språkliga krav görs i lagtexten. Även med tanke på de stora bristerna i tillgången till svenskspråkig social- och hälsovård i nuläget, är det särskilt viktigt att språkliga krav beaktas i propositionen. Även vid organiseringen av den konkreta verksamheten i välfärdsområdena måste språket tas i beaktande från början när servicen planeras.

I propositionen borde det bland annat understrykas att de tvåspråkiga välfärdsområdena ska säkerställa att det även inom specialiserade enheter och vid placering utanför hemmet finns tillgång till svenskspråkig personal och expertis. Tillgång till tjänster på svenska kräver planering och resurser som ofta kan innebära särlösningar för den svenskspråkiga befolkningen. Det är avgörande att vården organiseras så att de språkliga rättigheterna tillgodoses även om det innebär anpassade lösningar eller extra kostnader.

Alternativt bör samarbete etableras med andra välfärdsområden, i de fall det egna välfärdsområdet inte kan tillhandahålla servicen på svenska (i enlighet med 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård).

Folktinget önskar slutligen framhålla att propositionens språkliga konsekvensbedömning hänvisar till eventuella behov av tolkningstjänster vid placering av barn med minoritetsspråk. Detta kan missförstås, eftersom hänvisningen görs i ett sammanhang där nationalspråken behandlas. Tolkning mellan finska och svenska vid en tvåspråkig myndighet strider mot språklagstiftningen, eftersom myndigheterna är skyldiga att säkerställa att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken och att myndigheten har tillräckliga kunskaper i bägge nationalspråken (RP 92/2002 rd, detaljmotiveringen till 10 § 1 mom.). Detta bör med andra ord korrigeras i propositionen.

Kotzev Christine
Svenska Finlands folkting